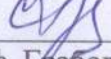

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра психології

Затверджено

На засіданні кафедри психології
філософського факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри
проф. Грабовська С.Л.

Силабус з навчальної дисципліни
«Психологія влади»,
що викладається в межах ОПП «Психологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів зі
спеціальності 053 «Психологія»
2021 рік вступу

Львів 2021

**Силабус курсу «Психологія влади»
2024-2025 навчальний рік**

Назва курсу	«Психологія влади»
Адреса викладання курсу	м. Львів, вул. Коперніка 3
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філософський факультет, кафедра психології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	05 Соціальні та поведінкові науки; 053 Психологія
Викладачі курсу	Карковська Руслана Ігорівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
Контактна інформація викладачів	ruslana.karkovska@lnu.edu.ua тел. (032) 261-68-92
Консультації по курсу відбуваються	Відповідно до розкладу, дистанційно Time: This is a recurring meeting Meet anytime Join Zoom Meeting https://us04web.zoom.us/j/73058711039?pwd=WkVjOGRudkRDVklCdIzDRnQ0WwS5dz09 Meeting ID: 730 5871 1039 Passcode: 7pgmxz
Сторінка курсу	https://filos.lnu.edu.ua/academics/bachelor/spetsialnist-psykholohiia-053
Інформація про курс	Курс «Психологія влади» призначено для студентів 4 року навчання, які здобувають перший (бакалаврський) рівень вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. Курс циклу професійної та практичної підготовки за блоками вибіркових дисциплін спеціалізації «Психологія управління».
Коротка анотація курсу	Курс «Психологія влади» знайомить студентів з психологічними аспектами стосунків домінування-підпорядкування. У ході вивчення дисципліни студенти мають можливість здобути знання і вміння щодо конструктивних і деструктивних виявів влади в організаційному середовищі, політичній сфері та сімейній взаємодії. <i>Об'єктом</i> курсу стосунки домінування-підпорядкування. <i>Предметом</i> курсу стосунки домінування-підпорядкування у різних сферах життя.
Мета та цілі курсу	Метою курсу є формування у студентів знання і розуміння сутності стосунків домінування-підпорядкування, конструктивних та деструктивних аспектів потреби влади, психологічних аспектів владної взаємодії у різних сферах життя, здатності аналізувати ситуації взаємодії, пов'язані із владою і пропонувати конструктивні та етичні шляхи розв'язання комунікативних задач у владній взаємодії. Курс передбачає формування такої <i>інтегральної компетентності</i> , як здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов. <i>Курс спрямований на формування таких компетентностей:</i> Загальні компетентності ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК8. Навички ефективної міжособистісної взаємодії. ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку. Спеціальні компетентності СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
Література для вивчення дисципліни	Основну літературу подано в схемі курсу. Додаткові літературні джерела (за потреби) – в презентаціях до лекцій.
Тривалість курсу	7-8 семестри.
Обсяг курсу	4 кредити (120 год): 32 год. – лекцій, 34 год. семінарсько-практичні, 54 год. – самостійна

	робота.
Очікувані результати навчання	<p>Знання і розуміння сутності владної взаємодії, психологічних підходів до її трактування, особливостей стосунків домінування-підпорядкування у різних сферах життя.</p> <p>Вміння аналізувати взаємодію домінування-підпорядкування, пропонувати способи розв'язання проблемних ситуацій, пов'язаних з психологічними аспектами влади.</p> <p>Здатність формулювати рекомендації щодо налагодження конструктивних взаємин домінування-підпорядкування.</p> <p>Здатність шляхом бесіди з'ясувати особливості владної взаємодії в певному середовищі напр., організації.</p> <p>Вміння аналізувати літературні джерела за тематикою з психології влади.</p> <p>Вміння формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію щодо різних аспектів владної взаємодії.</p> <p><i>Курс спрямований на досягнення таких програмних результатів:</i></p> <p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.</p> <p>ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p>
Ключові слова	Влада, домінування, підпорядкування, потреба влади, авторитарність, авторитетність, дистанція влади, етичне лідерство.
Формат курсу	Очний
Теми	СХЕМА КУРСУ**
Підсумковий контроль, форма	Підсумковий контроль: залік у 8 семестрі.
Пререквізити	Курс базується на знаннях студентів, які вони отримали, вивчаючи попередні курси, зокрема Психологію впливу.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, бесіда, робота в групах, аналіз випадків (case-study), усне та письмове опитування, дискусія.
Необхідне обладнання	Проектор, мобільний телефон і/або персональний комп'ютер.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>12 балів – усна/письмова відповідь на семінарському занятті (3 відповіді за семестр по 4 бали)</p> <p>36 балів – робота на практичних заняттях (по 3 бали) – виконання практичних вправ, участь в обговореннях (за умови підготовлених завдань для самостійної роботи).</p> <p>52 бали – модулі:</p> <p>26 балів – 1 модуль (26 тестових питань по 1 балу за правильну відповідь);</p> <p>26 балів – 2 модуль (26 тестових питань по 1 бала за правильну відповідь);</p> <p>Жодні форми академічної недоброчесності не толеруються.</p>
Питання до екзамену.	Відповідають питанням, винесеним на лекційні і семінарські заняття (схема курсу).
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу

** Схема курсу «Психологія влади» для студентів очної форми навчання

Т и ж д. се м.	Да та	Фор ма заня ття, год.	Тема	Завдання для самостійної роботи (СР) (опрацювання літературних джерел), год.	Література до теми (основна)
Семестр 1					
Змістовний модуль 1. Сутність владної взаємодії					
		Лек ція 4	Тема 1. Зміст та особливості владної взаємодії Зміст поняття влада. Співвідношення влади та впливу. Проблема актуального (реального) та потенційного у владі. Види та ресурси влади Інструментальна та не інструментальна влада Структура владної взаємодії Узалежнення та впорядкування як аспекти владної взаємодії.		Васютинський В. Інтеракційна психологія влади. – К., 2005. – 492 с. Ледяев В. Г. Власть: концептуальный анализ // Политологические исследования. – 2000. – № 1. – С. 97–107. Ледяев В. Г. Формы власти: типологический анализ // Политологические исследования. – 2000. – № 2. – С. 6–18. Мотивация и деятельность / Х. Хекгаузен. – 2-е изд. – СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. – С. 575–613. Конфисахор А. Г. Психология власти. – 2-е изд., перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2004. – 235 с. Sturm, R. E.; Antonakis, J. Interpersonal Power: A Review, Critique, and Research Agenda. Journal of Management. -2015. – 41(1). С. 136-163. doi:10.1177/0149206314555769
		Пра кти чне 2	Тема 1. Зміст та особливості владної взаємодії Аналіз діалогу за моделлю дії влади.	Опрацювання літератури за темою: Пфеффер Дж Личные качества как источник власти // Пфеффер Дж Власть и влияние: политика и управление в организациях: Пер. С англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2007. – С. 220-243. Завдання - назвати особистісні якості, значущі для здбуття і реалізації влати та пояснити їх роль в владній взаємодії. 7 год.	
		Лек ція 6	Тема 2. Тракткування влади в психологічних теоріях та концепціях Влада в індивідуальній теорії особистості А. Адлера. Прагнення влади в теорії К. Хорні.		Райгородски Д.Я. Психология я психоанализ власти. Т. 2. Хрестоматия. - Самара: Издательский Дом "ВАХРАХ", 1999. - 576 с. Мотивация и деятельность / Х. Хекгаузен. – 2-е изд. – СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. – 860 с., – С. 595-598.

			Аналіз мотиваційних основ владної взаємодії в гуманістичній теорії особистості Е. Фромма. Авторитарна особистість (Т. Адорно). Напружено-авторитарний характер (М. Бурно). Атрибути влади за А. Кемпінські. Влада в теоріях діадичної взаємодії (теорія взаємодії результатів Дж. Тібо, Г. Келлі, теорія взаємного обміну Дж. Хоманса). Стадії розвитку мотиву влади за Девідом Мак-Клелландом. Потреба контролю в тривимірній теорії інтерперсональної поведінки Вільяма Шутца.		Ясин М.И. Концепция когнитивной закрытости: история и смежные понятия // Вестник Костромского государственного университета. Серия: Педагогика. Психология. Социокинетика. 2020. – Т. 26 – № 1. С. 174– 181. Андреева Г. М., Богомолова Н. Н., Петровская Л. А. .. Зарубежная социальная психология XX столетия: Теоретические подходы: Учебное пособие для вузов. — М.: Аспект Пресс, 2001. — 288 с. Robin Nunkoo; Haywantee Ramkissoon (2012). Power, trust, social exchange and community support , 39(2), 997–1023. doi:10.1016/j.annals.2011.11.017
	Семінар 2	Тема 2. Тракткування влади в психологічних теоріях та концепціях Аналіз зовнішніх (поведінкових, вербальних, невербальних) прояви невротичної потреби домінування.	Сформулювати 7 поведінкових проявів невротичної потреби домінувати. (За потреби з уточненням ситуацій, виду відносин: ділові чи приватні). 4 год.		
	Семінар 2	Тема 2. Тракткування влади в психологічних теоріях та концепціях Обговорення емпіричних досліджень авторитарності особистості. Підсумкове опитування за темою 2	Опрацювання літератури за темою (одне з двох джерел відповідно до варіанту, присвоєного викладачем). Завдання – ознайомитись із змістом статті та підготувати стислий виклад її змісту, щоб переказати на занятті іншим студентам (які не читали цю публікацію) Варіант 1. Черткова Ю.Д., Егорова М.С., Паршикова О.В., Ржанова И.Е. Авторитарность как компенсаторная характеристика // Психологические исследования. 2017. Т. 10, № 56. С. 11. URL: http://psystudy.ru/index.php/num/2017v10n56/1506-chertkova56.html Варіант 2 Черткова Ю.Д., Егорова М.С., Фоминых А.Я., Алексеева О.С. Авторитарность в структуре личностных черт // Психологические исследования. 2017. Т. 10, № 52. С. 11. URL: http://psystudy.ru/index.php/num/2017v10n52/1410-chertkova52.html 3 год.		

	Лекція 2	<p>Тема 3. Символічна природа влади Зміст поняття символ. Трактатування символу і психологічних концепціях і теоріях (З. Фрейд, Е. Фромм, К.Г. Юнг, Р. Асаджолі, Дж. Мід, І. Гоффман). Символічна природа влади. Символ як засіб реалізації влади. Ритуальний аспект владної взаємодії. Влада як символ (типи символів, якими може бути лідер, наділений владою).</p>		<p>Карл Густав Юнг. Архетип и символ. М.: Renaissance, 1991. – С. 304 Юнг К.Г., фон Франц М.-Л., Хендерсон Д. Л., Яффе А., Якоби И. Человек и его символы. // Электронная публикация: Центр гуманитарных технологий. — 17.01.2012. URL: https://gtmarket.ru/library/basis/4121 Жмуров, В. А. Большая энциклопедия по психиатрии / В. А. Жмуров. - 2-е изд. - М. : Джан-гар, 2012. - 864 с. Р. Ассаджолі Символи адличностных переживаний // Психосинтез: теория и практика. – М. : «REFL- book, 1994. — С. 188-198. Фромм Э. Забытый язык. Введение в науку понимания снов, сказок и мифов — Москва: Аст, Астрель, 2010. — 320 с. Наговицын А.Е., Пономарева В.И. Н 166 Симвология: От философских теорий до практики сказкотерапии. — М.: Генезис, 2014. — 304 с. Васютинський В. Інтеракційна психологія влади. – К., 2005. – 492 с. Московичи С. Культ отца // Психология и психоанализ власти. Хрестоматия в 2 т. – Самара: Издательский Дом „БАХРАХ», 1999. – С. 432-448. «Соціальна драматургія» И. Гоффмана // Андреева Г. М., Богомоллова Н. Н., Петровская Л. А. Зарубежная социальная психология XX столетия: Теоретические подходы: Учебное пособие для вузов. — М.: Аспект Пресс, 2001. — С. 203-207.</p>
	Семінар 2	<p>Тема 3. Символічна природа влади Обговорення результатів індивідуальних бесід щодо символів влади в організації. Модуль 1</p>	<p>Провести бесіду з однією працюючою в організації особою для з'ясування, які символи влади використовує керівництво. Підготовка до модуля. Модуль 1 (тестування) 10 год.</p>	
Змістовний модуль 2. Влада в різних сферах життя				
	Лекція 2	<p>Тема 4. Психологічні аспекти функціонування політичної влади. Зміст, особливості і функції політичної влади. Характерні ознаки політичної влади. Умови, за яких питання набуває статусу політичного. Інституційний аспект політичної влади. Функції політичної (державної) влади в масовій свідомості. Типи політичної влади залежно від психологічних особливостей її носіїв (В. Васютинський). Монополія держави на насилля. Примус та маніпуляція у реалізації політичної влади. Зміст та ознаки легітимності політичної влади. Криза легітимності політичної влади,</p>		<p>Купцова І. І. Політичний імідж як складова легітимації політичної влади// Актуальні проблеми політики. 2013. Вип. 50. С. 201-209 Панарін А.С. Політична стабільність при напівпрезидентських системах правління. 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Дис. на здобуття наук. ст. канд. політ. наук. Львів. 2015. 206с. (Фетисов А. С. Политическая власть: проблемы легитимности / А. С. Фетисов // Социально-политический журнал. – 1995. – № 3.) Цокур ЄГ Криза легітимності та особливості делегітимаційних процесів. Гілея.–2009.–Вип 25, 394-400 Васютинський В. Інтеракційна психологія влади. – К., 2005. – 492 с. Розенфельд, Л. М. Герасіна, Н. Н. Осипова., М. І Панов, О. М. Сохань, О. В. Савицька. Політологія: підручник. – Харків: Право, 2001. http://politics.ellib.org.ua/pages-2405.html Дьоміна О. С. Політична соціалізація та політична освіта громадян у світлі проблем недовіри до влади // Науковий часопис Національного</p>

			причини делегітимації.		педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22: Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. - Вип. 16. - С. 112-117
		Практичне 2	Тема 4. Психологічні аспекти функціонування політичної влади. Обговорення рівня легітимності політичної влади в Україні на основі результатів опитувань.		Центр Разумкова. URL: www.razumkov.org.ua Соціологічна група РЕЙТИНГ URL: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/ Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеренка. URL: https://dif.org.ua/
		Лекція 10	Тема 5. Психологічні аспекти влади в організації. Зміст понять організація, керівництво, управління, лідерство. Характеристики організаційної структури. Ресурси влади в організації. Характеристики посади, пов'язані з владою. Формальні та неформальні відносини в організації. Тактики владного впливу в організації. Соціальний обмін як джерело влади. Політична поведінка в організації. HR-практики для розвитку конструктивної владної взаємодії в організації.		Андреева Г.М. Социальная психология. Учебник для высших учебных заведений. — М.: Аспект Пресс, 2001. — 384 с. Геллігел Д., Слокум Дж.В., Вудмен Р.В., Бренінг Н.С. Організаційна поведінка. Пер. з англ. І.Тарасюк, М.Зарицька, Н.Гайдукевич. - Видавництво: Основи, 2001 - 726 с. Дафт Р. Организации. Учебник для психологов и экономистов. - СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2001. — С. 24-26. Занковский А.Н. Организационная психология: Учебное пособие для вузов по специальности «Организационная психология». — 2-е изд. — М.: Флинта: МПСИ, 2002. — 648 с. Кирхлер Э., Майер-Песни К., Ххофманн Е. Психологические теории организации // Психология труда и организационная психология; т. 5 / Пер. с нем. — Х.: Изд-во Гуманитарний центр, 2005. — 312 с. Книппенберг Д.А., Хогг М.А. Под Лидерство и власть. Процессы идентичности в группах и организациях / Пер. с англ. — Х.: Изд-во Гуманитарний центр, 2012. — 408 с. Кузнецов, А. М. Социологические интерпретации власти в теории социального обмена // Власть. - 2012. - № 7. - С. 102-105. Монастирський Г.Л. Теорія організацій: підручник. 2-е видання, доповнене й перероблене. Тернопіль: "Крок", 2019. — 368 с. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг. Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 384 с. Подольська Є.А., Подольська Т.В. Соціологія: 100 питань — 100 відповідей, 2009. Київ: Інкос. — 352 с. Пфедфер Дж. Власть и влияние: политика и управление в организациях: Пер. с англ. — М.: Издательский дом «Вильямс», 2007. — 512 с.
					Романуха О. М. Роль неформальних організацій у розвитку формальних організаційних груп // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. — Тернопіль : Видавничополіграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2016. — Том 23. — № 2. — С. 169-174. Шестаковський О.П. Базові культурні особливості українського

				<p>суспільства і можливості їх використання для соціально-економічного розвитку : наукова доповідь / О.П. Шестаковський, С.В. Білоус ; за ред. О.М. Балакіревої ; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України". – К., 2015. – 36 с.</p>
				<p>Bales, R. F., & Strodtbeck, F. L. Phases in group problem-solving // The Journal of Abnormal and Social Psychology. 1951. 46(4). 485-495.</p> <p>Chiaburu D. S., Chakrabarty S., Wang J., Li, N. Organizational Support and Citizenship Behaviors: A Comparative Cross-Cultural Meta-Analysis // Management International Review. 2015. 55(5). 707–736. https://doi.org/10.1007/s11575-015-0253-8</p> <p>Daniels, M. A.; Greguras, G. J. Exploring the Nature of Power Distance: Implications for Micro- and Macro-Level Theories, Processes, and Outcomes // Journal of Management. 2014. 40(5). 1202–1229. doi:10.1177/0149206314527131</p> <p>Dorfman, P. W., Howell, J. P. Dimensions of National Culture and Effective Leadership Patterns: Hofstede Revisited // Advances in International Comparative Management. 1988. 3. 127-150.</p> <p>Farh, J.-L., Hackett, R. D., & Liang, J. Individual-Level Cultural Values as Moderators of Perceived Organizational Support–Employee Outcome Relationships in China: Comparing the Effects of Power Distance and Traditionality // Academy of Management Journal. 2007. 50(3). 715–729. https://doi.org/10.5465/amj.2007.25530866</p> <p>Hofstede G. Cultures and Organizations: Software of the Mind. Revised and expanded 3rd Edition. N.-Y. : McGraw-Hill. 2010. 550 p.</p> <p>Hofstede G., Minkov M. Long- versus short-term orientation: new perspectives. Asia Pacific Business Review. 2010. 16(4). 493–504. doi:10.1080/13602381003637609</p>
				<p>Kapoutsis I., Papalexandris A., Thanos I. Hard, soft or ambidextrous? Which influence style promotes managers’ task performance and the role of political skill // The International Journal of Human Resource Management. 2016. DOI: 10.1080/09585192.2016.1233447</p> <p>Lee Y., Antonakis J. When Preference Is Not Satisfied but the Individual Is: How Power Distance Moderates Person-Job Fit // Journal of Management. 2014. 40(3). 641–675. doi:10.1177/0149206311436080</p> <p>Lonner W. J., Berry J. W. Hofstede G. H. Culture’s Consequences: International Differences in Work-Related Values. 1980. University of Illinois at Urbana-Champaign’s Academy for Entrepreneurial Leadership Historical Research Reference in Entrepreneurship, Available at SSRN: https://ssrn.com/abstract=1496209</p> <p>Madison D. L., Allen R. W., Porter L. W., Renwick P. A., Mayes B. T. Organizational Politics: An Exploration of Managers’ Perceptions // Human Relations. 1980. 33(2). 79–100. https://doi.org/10.1177/001872678003300201</p>

				<p>Park H. S., Hoobler J. M., Wu J., Hu J., Wilson M. Abusive Supervision, Justice, Power Distance, and Employee Deviance: A Meta-Analysis // <i>Academy of Management Proceedings</i>. 2015(1). 12462–12462. doi:10.5465/AMBPP.2015.73</p> <p>Shao R., Rupp D. E., Skarlicki D. P., Jones K. S. Employee Justice Across Cultures: A Meta-Analytic Review // <i>Journal of Management</i>. 2013. 39(1). 263–301. doi:10.1177/0149206311422447</p> <p>Striler J., Shoss M., Jex S. The relationship between stressors of temporary work and counterproductive work behaviour // <i>Stress and Health</i>. 2020. smi.2998. URL: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/smi.2998</p> <p>Valle M., Kacmar K. M., Zivnuska S., Harting, T. Abusive supervision, leader-member exchange, and moral disengagement: A moderated-mediation model of organizational deviance // <i>The Journal of Social Psychology</i>. 2019. № 159(3). P. 299–312.</p> <p>Yoo, B., Donthu, N., & Lenartowicz, T. Measuring Hofstede's five dimensions of cultural values at the individual level: Development and validation of CVSCALE. <i>Journal of International Consumer Marketing</i>. 2011., 23(3-4), 193–210.</p> <p>Van Beurden, J., Van De Voorde, K., & Van Veldhoven, M. (2021). The employee perspective on HR practices: A systematic literature review, integration and outlook. <i>The International Journal of Human Resource Management</i>, 32(2), 359–393. https://doi.org/10.1080/09585192.2020.1759671</p>
				<p>Wang, Y., Kim, S., Rafferty, A., & Sanders, K. (2020). Employee perceptions of HR practices: A critical review and future directions. <i>The International Journal of Human Resource Management</i>, 31(1), 128–173. https://doi.org/10.1080/09585192.2019.1674360</p> <p>Alqahtani, M., & Ayentimi, D. T. (2021). The devolvement of HR practices in Saudi Arabian public universities: Exploring tensions and challenges. <i>Asia Pacific Management Review</i>, 26(2), 86–94. https://doi.org/10.1016/j.apmr.2020.08.005</p> <p>Wang, Y., Rafferty, A., Sanders, K., & Kim, S. (2021). Birds of a feather flock together: The relationship between managers' and employees' perceptions of HR practices. <i>The International Journal of Human Resource Management</i>, 1–32. https://doi.org/10.1080/09585192.2020.1871397</p>
	Семі нар 2	Тема 5. Психологічні аспекти влади в організації Обговорення результатів проведеної бесіди. Виділення варіантів застосування символів для вираження організаційно влади.	Провести бесіду з однією працюючою в організації особою та охарактеризувати її посаду за характеристиками, пов'язаними з владою. Результати бесіди - відповіді на відкриті та уточнюючі питання зафіксувати в письмовому вигляді. Кожну з характеристик оцінити за 5-бальною	

			шкалою. 10 год.	
		Практичне 4	Тема 5. Психологічні аспекти влади в організації. Аналіз випадків взаємодії домінування-підпорядкування в організації, зокрема з огляду на формальні та неформальні стосунки.	
		Семінар 2	Тема 5. Психологічні аспекти влади в організації Питання до семінару Зміст і ознаки дистанції влади в організації. Прагнення сторін владної взаємодії зменшити дистанцію. Сформулювати потенційні наслідки дистанції влади в організації.	
		Семінар 2	Тема 5. Психологічні аспекти влади в організації. Усне опитування за темою. Підсумковий семінар за темою. Питання, розглянуті в лекції та винесені на самостійне опрацювання, пропрацьовані на практичних.	
		Лекція 2	Тема 6. Етичне лідерство в організації Визначення етичного лідерства. Індикатори етичного лідерства. Вплив лідерів організації на етичність працівників.	Всесвітнє дослідження економічних злочинів та шахрайства 2018 року: результати опитування українських організацій. Виведення шахрайства з тіні. PwC. URL: https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/pwc-gecs-2018-ukr.pdf П'яте щорічне опитування іноземних інвесторів. ЕВА. Листопад 2020. URL: https://ucap.io/wp-content/uploads/2020/11/2020_foreigninvestorsurvey_presentation_ua.pdf Петрушихина Е.Б. Этическое лидерство: понятие и проблемы исследования // Вестник РГГУ. Серия «Психология. Педагогика. Образование». – 2016. – №. 1 (3). – С. 46-55.
				Презентація результатів дослідження «Корупція в Україні 2020: розуміння, сприйняття, поширеність». Березень-квітень 2020 року. Info Sapiens. URL: https://euaci.eu/ua/news/prezentaciya-doslidzhennya-korupciya-v-ua-2020 Стан корупції в Україні за оцінками населення, бізнесу та експертів. URL: https://nabu.gov.ua/open-office/biblio/sociologiya/stan-korupciyi-v-ukrayini-za-ocinkami-naselennya-biznesu-ta-ekspertiv Ховрак І. В. Соціальна відповідальність університету в контексті етичного лідерства // Стратегічні імперативи сучасного менеджменту : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (19–20 квіт. 2018 р.) / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; редкол.: С. М. Соболев (відп. за вип.) [та ін.]. – Київ :

					KHEY, 2018. – С. 386–390.
					<p>Ashforth B. E., Anand V. The normalization of corruption in organizations // <i>Research in Organizational Behavior</i>. 2003. Vol. 25. P. 1–52.</p> <p>Bass B. M., Avolio B. J. <i>Transformational leadership: A response to critiques</i> // M. M. Chemers, R. Ayman (Eds.), <i>Leadership theory and research: Perspectives and directions</i>. Academic Press.1993. 49–80.</p> <p>Bedi A., Alpaslan C. M., Green S. A <i>Meta-analytic Review of Ethical Leadership Outcomes and Moderators</i> // <i>Journal of Business Ethics</i>. 2015. 139(3). 517–536. doi:10.1007/s10551-015-2625-1</p> <p>Brown M. E., Treviño L. K. Ethical leadership: A review and future directions // <i>Leadership Quarterly</i>. 2006. 17. 595–616.</p> <p>Brown M. E., Treviño L. K., Harrison D. A. Ethical leadership: A social learning theory perspective for construct development // <i>Organizational Behavior and Human Decision Processes</i>. 2005. 97. 117–134.</p> <p>Corruption Perceptions Index 2019 – Transparency International. URL: https://www.transparency.org/ru/cpi/2019/results/ukr</p> <p>De Cremer D., Moore C. Toward a Better Understanding of Behavioral Ethics in the Workplace // <i>Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior</i>. 2020. № 7(1). P. 369–393.</p>
					<p>Kaptein M. <i>Developing and testing a measure for the ethical culture of organizations: the corporate ethical virtues model</i> // <i>Journal of organization behavior</i>. 2008. 29(7). 923–947. doi:10.1002/job.520</p> <p>Kish-Gephart J.J., Harrison D.A., Trevino L.K. Bad apples, bad cases, and bad barrels: meta-analytic evidence about sources of unethical decisions at work // <i>J. Appl. Psychol.</i> 2010. 95:1–31</p> <p>Martin K. D., Cullen, J. B. <i>Continuities and Extensions of Ethical Climate Theory: A Meta-Analytic Review</i> // <i>Journal of Business Ethic</i>. 2006. 69(2). 175–194. doi:10.1007/s10551-006-9084-7</p> <p>Mitonga-Monga J., Flotman A-P., Cilliers F. Workplace ethics culture and work engagement: The mediating effect of ethical leadership in a developing world context // <i>Journal of Psychology in Africa</i>. 2016. 26:4. 326-333. http://dx.doi.org/10.1080/14330237.2016.1208928</p> <p>Schaubroeck J.M., Hannah S.T., Avolio B.J., Kozlowski S.W.J., Lord R.G., et al. Embedding ethical leadership within and across organization levels // <i>Acad. Manage. J.</i> 2012. 55. 1053–78.</p> <p>Treviño L.K., Butterfield K.D., McCabe D.L. <i>Psychological and Pedagogical Issues in Business Ethics</i> // <i>The Ethical Context in Organizations: Influences on Employee Attitudes and</i></p>
	семі нар 4	<p>Тема 6. Етичне лідерство в організації Сутність і види етичного лідерства. Можливі причини порушення етики в організації. Можливості попередження неетичних дій в організації. Формування рекомендацій. Визначення етичного лідерства. Індикатори етичного лідерства. Вплив лідерів організації на етичність працівників. Обговорення результатів бесіди з HR.</p>	<p>Провести бесіду з одним HR-менеджером або керівником організації (підрозділу) для з'ясування типу лідерства в організації, проявів етичних порушень, бачення їхніх причин та шляхів подолання. 10 год</p>		

				<p><i>Behaviors. Business Ethics Quarterly. 1998. 8(3). 447–476. doi:10.2307/3857431</i></p> <p>Trevino LK. A cultural perspective on changing and developing organizational ethics. In ~ Research on Organizational Change and Development, ed. RW Passmore. 1990. 195–230. Greenwich, CT: JAI.</p> <p>Victor B, Cullen JB. The organizational bases of ethical work climates. <i>Adm. Sci. Q.</i> 1988. 33. 101–25.</p>	
	Лекція 6	<p>Тема 7. Влада в сімейних стосунках.</p> <p>Гендерний аспект домінування в подружжі: результати соціологічного дослідження в Україні “Гендерні ролі та стереотипи” (2021). Індекс гендерного розриву 2021. Нормативна теорія ресурсів (Blood Robert O., Wolfe Donald M.). Типи сімей залежно від відносин домінування-підпорядкування. Сімейні ролі як фактор владарювання в сім’ї. Типи сімейної структури залежно від гнучкості керівництва і управління в сім’ї. Дисфункції сімей, пов’язані із розподілом владних функцій Подружжя сумісність і розподіл влади в сім’ї. Домінування в батьківському ставленні.</p>		<p>Андреева Т. В. Семейная психология: Учеб. пособие. СПб.: Речь, 2004. 244 с.</p> <p>Белогай К. Н. Психологические задачи брака и факторы стабильности супружеских отношений // Вестник КемГУ. 2010. №3. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/psihologicheskie-zadachi-braka-i-factory-stabilnosti-supruzheskih-otnosheniy</p> <p>Карабанова О.А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования: Учебное пособие. М.: Гардарики, 2005. 320 с.</p> <p>Коваль Н.А., Калинина Е.А. Психология семьи и семейной дезадаптивности. Учебное пособие. Тамбов: ТГУ им. Г.Р. Державина, 2007. 351 с.</p> <p>Кукулите Т.Г., Моница Г.Б. Психология семьи: Электронное учебное пособие. СПб., СПбАУЭ 2008.</p> <p>Мандель Б.Р. Психология семьи : учеб. пособие. М. : ФЛИНТА, 2015. 304 с.</p> <p>Прохорова О.Г. Основы психологии семьи и семейного консультирования: Учебно-методическое пособие по курсу / Под общей редакцией Торохтий В.С. Москва, 2005. 398 с.</p> <p>Сопун С. Лидерс А. Психологическая совместимость супружеской пары и удовлетворенность браком // Сибирский психологический журнал. 2007. № 25. С. 156-162.</p> <p>Эйдемиллер Э. Г., Добряков И. В., Никольская И. М. Семейный диагноз и семейная психотерапия. Учебное пособие для врачей и психологов. Изд. 2-е, испр. и доп. СПб.: Речь, 2006, 352 с.</p> <p>Baumrind D. Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. <i>Genetic Psychology Monographs.</i> 1967. 75. 43-88.</p> <p>Baumrind D. Current patterns of parental authority. <i>Developmental Psychology Monographs.</i> 1971. 4(1). 1-103. https://doi.org/10.1037/h0030372</p> <p>Bulanda J.B. Marital Power, and Marital Quality in Later Life // <i>Journal of Women & Aging.</i> 2011. 23:3–22. doi: 10.1080/08952841.2011.540481</p>	

	Семінар 2	Тема 7. Влада в сімейних стосунках. Обговорення результатів психодіагностики (інтерв'ю, тестування, опитування) розподілу влади в сім'ї та задоволеності цим розподілом.	Підібрати та провести психодіагностику однієї особи за допомогою 1 методики для з'ясування особливостей владної взаємодії, пов'язаних з розподілом влади. Сформулювати питання та провести інтерв'ю з однією особою для з'ясування розподілу влади в її сім'ї та ставлення до такого розподілу. 6 год.	Dunbar N. E. A Review of Theoretical Approaches to Interpersonal Power, Review of Communication. 2015. 15:1. 1-18. doi: 10.1080/15358593.2015.1016310 LeBaron C. D. L., Miller R. B., Yorgason J. B. A Longitudinal Examination of Women's Perceptions of Marital Power and Marital Happiness in Midlife Marriages // Journal of Couple & Relationship Therapy: Innovations in Clinical and Educational Interventions. 2014. 13:2. 93-113. doi: 10.1080/15332691.2013.852492 Maccoby E. E., Martin, J. A. Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen (Ed.), Handbook of child psychology: Socialization, personality, and social development, 1983, (4th ed., Vol. 4, pp. 1-101). New York, NY: Wiley. Mandara, J. (2003). Olson D. H. Circumplex Model of Marital and Family Systems: Assessing family functioning. In F. Walsh (Ed.), Guilford family therapy series. Normal family processes. 1993. 104–137. The Guilford Press. Ruiz-Hernández J. A., Moral-Zafra E., Llor-Esteban B., Jiménez-Barbero, J. A. Influence of parental styles and other psychosocial variables on the development of externalizing behaviors in adolescents: A systematic review // The European Journal of Psychology Applied to Legal Context. 2019. 11. 9-21. https://doi.org/10.5093/ejpalc2018a11
	Практичне 4	Тема 7. Влада в сімейних стосунках. Аналіз взаємодії домінування-підпорядкування в подружніх стосунках та батьківсько-дитячих стосунках (аналіз випадків).		
	Практичне 2	Тема 7. Влада в сімейних стосунках. Формулювання рекомендацій батькам щодо виявів їхньої влади у стосунках із дітьми.		
	Семінар 2	Модуль 2. Обговорення результатів модулю. Опитування студентів з метою отримання зворотного зв'язку щодо курсу.	Підготовка до модуля 2 4 год.	